

darji in iz dobrih deklacij skrbne gospodinje. Govornik sklence z besedami berilne vaje v drugi čitanki „Sola“:

Potrebna je šola za mlade ljudi;
In blagor je temu, ki prav se uči.
Omiko, razumnost in zlahtno srce
Nauki ti šolski obilo dele.
Kdor to si osvoji, je dosti bogat,
Naj bode kdorkoli, al' star ali mlad.

Noč se je bližala, ljudstvo in otroci so se razšli na dom.
S. P.

Iz kranjskega okraja. (Zborovanje „učiteljskega društva za kranjski šolski okraj.“) [Konec.] Važni pa se mi zde predlogi, katere je stavil v izboljšanje materialnega stanja „Učiteljskega konvikta“. Predlogi se glase:

1.) Odboru učiteljskega društva za kranjski šolski okraj se naroča, da stori potrebne korake, da se ustanove v kranjskem okrajnem glavarstvu tri okrajna učiteljska društva in sicer eno z sedežem v Kranju, drugo v Skofji Loki in tretje v Trzinu.

2.) Zavezi slovenskih učiteljskih društev naj se pošlje uloga, naj ista dela na to, da se v zmislu današnjega govora pomnože učiteljska društva po Kranjskem in Primorskem.

3.) Zavezi slovenskih učiteljskih društev se predlaga, da ukrene vse potrebno, da prevzame izdelovanje in zalogo šolskih zvezkov v lastno režijo. Zaveza naj postavi to vprašanje na dnevni red prihodnje glavne skupščine.

4.) Založniki šolskih knjig naj se pozovejo, da primerno prispevajo za učiteljski konvikt.

5.) Naše učiteljsko društvo se izreče za to, da se strokovna lista preuredita tako, da postani „Popotnik“ pedagogičski a „Učit. Tovarš“ šolsko politični list. Oba lista bodita lastnina „Zaveze“ ter naj izhajata v Ljubljani, središču Slovenije.

6.) Vsako učiteljsko društvo naj je naročeno na oba strokovna lista.

Pričujoče točke so bile po živahni debati soglasno sprejete in sicer 1. in 2. brez dostavka, 3. pa z dostavkom gospoda Luznarja, da se naj tudi založniki šolskih knjig pritegnejo k prispevanju učiteljskega konvikta. Ta dostavek je zgoraj naveden pod točko 4.

5. in 6. predlog sta bila tudi neizpremenjeno sprejeta.

Odborov predlog, naj učiteljsko društvo za kranjski okraj priredi vsak 1. četrtek v mesecu shajališče v Kranju ali po dogovoru tudi kje drugje, se je stavil največ v ta namen, da vnanji tovariši, kateri pridejo po raznih opravkih v Kranj, vedo kje lahko dobé druge tovariše. Pri teh shajališčih bi se pogovarjali o raznih težnjah in okoliščinah, katere se pripete učiteljem v službovanju. Odbor je sklenil vpeljati po zgledu štajerskih tovarišev takozvano vprašalno skrinjico. V vprašalni skrinjici bode odbor odgovarjal na razna vprašanja, katera stavijo tovariši o različnih šolskih slučajih, o katerih vprašavec sam ne bo vedel prave ukreniti.

Kdor pa bo hotel na kako vprašanje odgovor dobiti, mora vsaj en mesec prej ali v posebno nujnih slučajih 14 dni prej vprašanje odboru poslati, da se odbor sam zamore o dotičnem slučaju poučiti. Oba ta predloga sta bila radostno pozdravljena. Ker posameznih nasvetov ni bilo, je bilo zborovanje s tem končano, in predsednik zaključil zborovanje s trikratnim Slava-klicem Njegovemu Veličanstvu Francu Jožefu I.

Ko smo si še ogledali novo šolsko poslopje, katero je gotovo edina dvorazrednica na Kranjskem, ki ima tako lepo in tako prostorno stanovanje za nadučitelja kakor tudi drugega učitelja, smo se podali v bližnji prijazni Kranj.

Vnanji gosti so bili trije iz Ljubljane in sicer gg. Jakob Dimnik, E. Gangl in J. Režek.

Onim tovarišem našega okraja, kateri se niso udeležili zborovanja, sme v resnici žal biti, da niso prišli, zakaj zabava je bila ves čas prav prijetna, zborovanje pa poučno. Združeno je bilo torej prijetno s koristnim.

Vestnik.

Cesarjevo vladarsko petdesetletnico je Ljubljana jako slovesno praznovala. Bila je vsa v zastavah. Zjutraj je bila budnica. Ob 9. uri je imelo vojaštvo v cerkvi sv. Petra mašo. Ob 10. uri pa je bila v stolni cerkvi maša, katero je daroval knezoškof dr. Jeglič in katere so se udeležili vsi civilni, državni in avtonomni dostojanstveniki ter zastopniki raznih korporacij in jako mnogo občinstva. Po maši so se poklonile deželniemu predsedniku razne deputacije in prosile, naj sporoči izraz vdanosti in zvestobe na Najvišje mesto. V imenu „Slovenskega učiteljskega društva“, „Narodne šole“, „Vdovskega društva“ in „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ so se poklonili gg.: Režek, Dimnik, Razinger in Žumer. „Zaveza“ se je poklonila potem okrajnega glavarstva v Kranju.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gosp. Jožef Pintar, učitelj v Tunjicah, v imenu svoje obitelji, da poslavi zlati jubilej Nj. Veličanstva, 7-20 gld.; g. Pavel Borštnik, učitelj v Hinjah, 5-30 gld.; g. Peter Gross, nadučitelj v Zagorju ob Savi, 1-50 gld.; „učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj“ jubilejski dar 25 gld.

Učiteljski konvikt: G. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici, na knj. kr. podr. št. 120. 18 K; gđeni A. in B. Bisail, učiteljici v Trnovem, na knj. kr. podr. št. 168 in 167. 16 K.

Premembe v učiteljstvu. Učiteljica gđe. Viktorija Juvančič je premeščena v Postojino, učitelj v Nevljah, gosp. Pavel Gorjup pa v Kamnik. Začasna učiteljica v Mirni peči, gospod. Marija Arh je imenovana za definitivno učiteljico v Toplicah, učiteljici gđe. Pavli Brezovšek pa je dovoljen izstop iz učiteljske službe.

Nova enorazrednica. Deželni šolski svet je sklenil ustanoviti v Vrhovem enorazrednico.

K cesarju — za izboljšanje učiteljskih plač gre ta mesec deputacija slovenske, češke, poljske in nemške učiteljske „Zaveze“ ter Mu izroči spomenico, v kateri se prosi, da bi bilo učiteljstvo tako plačano, kakor državni uradniki zadnjih treh činovnih razredov. Prav tako!

Podporni sklad za bolno učiteljstvo v trajen spomin na cesarjevo petdesetletnico zbirajo vsi kr. okr. šolski nadzorniki hrvaški ter razpošiljajo te dni v ta namen poziv vsem učiteljskim društvom.

† **Baznik Anton**, učiteljskišnik IV. leta v Ljubljani, je umrl dne 27. listopada. Jetika je spravila marljivega in nadarjenega učiteljskišnika v prezgodnji grob. N. v. m. p.!

Gmotno stanje avstrijskega ljudskega učiteljstva. O tem vprašanju se je posvetoval odbor nemške avstrijske učiteljske zveze na Dunaju dne 20. m. m. ter med ostalim sklenil tudi to-le:

1. Odbor sestavi spomenico na Nj. Veličanstvo cesarja, v kateri se pojasni stanje učiteljstva in katera se bo izročila Nj. Veličanstvu še ta mesec po odposlancih avstrijskega učiteljstva pod vodstvom predsednika nemške učiteljske zveze.

2. Druga natančna spomenica se bo izročila ministrskemu predsedniku in naučenemu ministru.

3. Enaka spomenica se izroči tudi predsedstvu posameznih strank državnega zbora.

4. Vse slovanske in laške učiteljske zveze se povabijo, da se pridružijo temu podjetju nemškega avstrijskega učiteljstva.

5. V prošnji na državni zbor se povdarja posebno, da se spremeni § 55. drž. šol. zakona. (Učiteljske plače naj bodo take, kakoršne imajo državni uradniki zadnjih treh činovnih razredov.)

6. Češko učiteljstvo naj se obrne s spomenico do Mladočehov in fevdalnega veleposestva.

7. Deželne učiteljske zveze naj napnó vse sile, da primorajo deželne zbore, da rešijo vprašanje o učiteljskih plačah; posebno naj učiteljstvo na shodih, na katerih poročajo poslanci o svojem delovanju, interpelujejo poslance, kako in kaj mislijo s povišanjem učiteljskih plač; več

učiteljskih društev naj ima skupna zborovanja, h katerim se povabijo poslanci dotičnih okrajev; na teh zborovanjih naj se razgovarja samo o učiteljskih plačah.

Vsako učiteljsko društvo naj se poslužuje pridno časopisja (dnevnikov) ter poučuje tem potem ljudstvo o opravičenih učiteljskih težnjah. Narodna društva, politična in nepolitična društva naj se izjavljajo v zmislu zahtevane regulacije učiteljskih plač.

8. V nobeni kronovini ne sme zahtevati učiteljstvo manjših plač, kakoršne imajo državni uradniki in povsod naj se povdarja in dokazuje, da se delo učiteljevo ne sme ceniti nižje kakor delo državnega uradnika.

S temi sklepi, oziroma nasveti se ujemamo popolnoma, zato jih priporočamo prav toplo, da se učiteljstvo po njih ravna; važne so posebno one točke, ki govoré v agitaciji za učiteljske težnje.

Odlikovanja. Cesar je odredil uvrstitev deželnega predsednika kranjskega Viktorja barona Heina v 3. činovni razred. Plemstvo je dobil deželni glavar kranjski Oton Detela. Komturski križec Franc Jožefovega reda z zvezdo: istrski deželni glavar Campitelli, vseučil. prof. Jagić. Red železne krone III. vrste: prvi podpredsednik poslanske zbornice dr. A. Ferjančič; cesarski svetnik Ivan Murnik; dež. odbornik dr. A. Schaffer, kanonik Andrej Zamejic, gimn. ravnatelj Peter Končnik. Viteški križec Leopoldovega reda: dvorni svetnik Fr. Šuklje. Viteški križec Franc Jožefovega reda: državni poslanec Fr. Povše, okrajni glavar M. baron Schönbberger, deželni poslanec ravnatelj Ivan Šubie, veletržec Josip Gorup na Reki, magistratni ravnatelj Ivan Vončina. Elizabetni red I. vrste: gospa Olga baronica Hein. Elizabetni red II. vrste: gospa Josipina Hotšchevar v Krškem. Naslov šolskega svetnika: gimnazijski ravnatelj dr. Fran Detela, realčni ravnatelj dr. Rudolf Junowicz. Naslov cesarskega svetnika: prof. Ivan Franke. Zlati zaslužni križec s krono: predstojnica uršulinskega samostana v Škofji Loki Katarina Majhnič, realčni profesor Emil Ziakowski. Zlati zaslužni križec: načelnik kraj. šolskega sveta v Metliki Leopold Gangl, okr. šolski nadzornik Ivan Thuma. Zlati križec za zasluge: kaznilnični učitelj Srečko Stegnar, šolski voditelj Bunc v Kastvi. Srebrni zaslužni križec s krono: nadučitelj in člen deželnega šol. sveta kranjskega Ivan Pezdič, nadučitelj Fran Koncilijski, nadučitelj Jožef Medič, nadučitelj Leopold Punčuh, nadučitelj Martin Zarnik, nadučitelj Lavrenčič v St. Petru pri Gorici. Častno svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje: nadučitelj Fr. Raktelj, nadučitelj v p. L. Belar, nadučitelj Martin Zarnik, nadučitelj Jožef Erker, nadučitelj Jožef Levičnik, nadučitelj Leop. Božič, vadniški učitelj Janez Eppich, vadniški učitelj Fr. Gerkmann, učitelj Jožef Čerin.

Osebnost. Gospod Alojzij Gangl, odlični slovenski umetnik, je imenovan profesorjem na obrtni strokovni šoli v Ljubljani.

Jubilejska samopomoč. P. i. tovariše in tovarišice, ki nameravajo pristopiti temu društvu, opozarjamo, da velja brezpogojni sprejem samo do konca prosinca 1899. Pravila tega podpornega društva so natisnjena v 21. številki našega lista in pogoji za sprejem pa v 29. številki.

Občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“ bo dne 28. t. m. dopoldne v Narodnem domu. Poleg običajnih točk bo na dnevnem redu tudi vprašanje direkt. „Zveze“, kako bi se preustrojila naša strokovna lista, da bi ustrezala našim razmeram in potrebam. Prejšnji večer — dne 27. t. m. — ob 6. uri bo pa imelo svoj redni občni zbor „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.“

Ptuj 2. grudnia. Pri mesečnem zborovanju v Ptuj zbrano učiteljstvo ptujskega okraja izreka „Sl. Narodu“ najiskrenejšo zahvalo in najodkriteljše priznanje za odločno in nesebično zastopanje gmotnih koristi primorskega učiteljstva. — Žiher, predsednik.

Tolmin 5. grudnia. Vrlim sobratom čč. gg. učiteljem tovarišem ptujskega okraja izreka predsedstvo tolminskega učiteljskega društva na izraženem sočutju bednega stanja

tukajšnjega učiteljstva najsrčnejšo zahvalo. — Predsednik: Andrej Vrtovec.

Na javno vprašanje čislanege „Učiteljskega Tovarisa“ od dne 1. grudnia t. l. št. 44. radi „Leopold-Filipove“ ustanove, odgovarja podpisani častitim kolegom logaškega okraja sledeče:

1. Leopold-Filipovih ustanov za Kranjsko je šest po 44 gld. 90 kr.

2. Ustanovo zamorejo dobiti učitelji, ki so najslabše plačani.

3. Ustanove odda c. kr. deželni šolski svet za tri leta. Začetkom leta 1899. se bodo zopet oddale za tri leta in sicer za 1. 1899—1900—1901. Kdor želi srečo poskusiti, naj nemudoma prošnjo vloži, ker se omenjene ustanove že meseca sušca izplačajo. Z odkritosrčnim pozdravom

M. Ljudevit Kranjec,
učitelj na Lozicah.

Zahvala in prošnja. — Odbor „Pedagogijskega društva“ izreka na tem mestu najtoplejšo zahvalo gg. Kotniku, Mavriču, Mercini, Paplerju, Suherju, Thumi, Verbiču in gospodični Wessner za poslane zneske od prodanih „Slavnostnih pedagogijskih letnikov“ ter prosi obenem druge gg. poverjenike za podporo, da društvo lahko ob novem letu vstreže tiskarskim zahtevam.

Odbor ima tudi več elegantno vezanih „Slav. pedagogijskih letnikov“ po 1 gld. in VI. pedagogijskih letnikov po 1 gld. 60 kr. — Vse društvene knjige se dobe tudi pri g. Schwentnerju v Ljubljani.

Knjiga „Stavbni črteži s proračuni“ se že tiska ter se bode razposlala udom kmalo po novem letu. Knjigo bode krasilo tudi 71 podob; vsebino naznamo prihodnjic. Cena 1 gld.

Vse prijatelje društva prosimo še enkrat podpore, ker brez te je dalno uspešno delovanje nemogoče.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1682

o. šol. sv.

Ker je učiteljica na dvorazredni ljudski šoli na Bučki naredila izpit učiteljske vsposobljenosti, razpisuje se drugo učno mesto na tej šoli v stalno nameščenje.

Plača po zakonu z dne 14. vel. travna 1898 dež. zak. št. 25.

Pravilno opremljene prošnje za to službo vlagati je po predpisnem potu tu-sem do 10. prosinca 1899. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 5. grudnia 1898.

Listnica uredništva:

V Gorico: Ne moremo prenehati, ker nam to brani stanovski ponos; vztrajali bomo, dokler bo izvojevan boj — učiteljstvu v korist. Ne smete pa misliti, da velja ta boj primorskim poslancem sploh; nikakor ne. Če je padla tu ali tam kaka pikra ali morebiti tudi neprimerna beseda, ni veljala ta odločnim in delavnim poslancem, ampak ost je naperjena proti neodločnim in nedelavnim poslancem, na koje pade največja senca nezadovoljstva med primorskim učiteljstvom. Bodite prepričani, da bo šlo učiteljstvo ob času volitev za delavne in odločne poslance z navdušenjem v boj ter delovalo z vsemi silami na to, da ne pride niti eden neodločen Slovenec v zbornico in kadar se zgodi to, se bo rešilo pereče učiteljsko vprašanje gladijki potem. Zato se ni treba bati, da bi ta boj napeljeval vodo na laški mlin in Slovence v pogubo. Bodočnost slovenskega naroda na Primorskem je torej zavisna od odločnosti in neumorne delavnosti poslancev. Če pa vsi sedanji poslanci še nimajo teh lastnosti, bo pa treba poskrbeti pri prvih volitvah, da pridejo popolni možje v zbornico in k temu bo gotovo mnogo pripomoglo slovensko učiteljstvo. Te besede smo zapisali na podstavi informacij, ki smo jih prejeli od vplivnega primorskega Slovenca. Kolikor Vas poznamo, mislimo, da ste tudi Vi teh misli. Sicer bomo pa uvaževali Vaše dobrohotne nasvete, kolikor se bo le dalo. Pozdrav! — **V Istro:** Stvar ima bolj lokalni pomen, ter je tudi nekoliko preosebna; vendar bomo skušali, vsaj deloma ustreči. — **Na Tolminsko:** Bomo počakali še nekoliko časa, da se stvar razjasni, ker poslancev v celoti ne smemo žaliti. Boj naj se bije sicer odločno, a stvarno, brez osebnega žaljenja. To v blagohotno uvaževanje in ravnanje vsem dopisnikom, da ne trpi ugled našega stanu. Zdravi!

Čekov ni bilo mogoče priložiti tej številki — pa prihodnjic!